

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/54658 GİK 56

Sayı : 72079556-610- 109
Konu : Soru Önergesi (7/54658)

10.02.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 30.11.2021 tarihli ve 919693 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Muğla Milletvekili Sayın Burak ERBAY tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/54658 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Derya YANIK
Bakan

Ek: Cevap Metni (3 sayfa)

Muğla Milletvekili Sayın **Burak ERBAY**'a Ait 7/54658 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önermesine İlişkin Cevap Metni

Engelli bireylerin sayısının idari kayıtlar üzerinden tespiti ülkemiz ve özellikle engellilere yönelik politika geliştiren kurumlar açısından büyük önem arz etmektedir. Engelli nüfusa ilişkin veri ihtiyacını gidermek için Bakanlığımız bünyesinde kamu kurum ve kuruluşlarındaki Engelli Sağlık Kurulu Raporlarını esas alan "Ulusal Engelli Veri Sistemi" oluşturulmuştur. Ulusal Engelli Veri Sisteminde kayıtlı ve hayatta olan engelli sayısı; 1.414.643'ü erkek, 1.097.307'si kadın olmak üzere 2.511.950'dir. Sistemde Engelli Sağlık Kurulu Raporu almak için yetkili hastanelere başvuramamış ve hizmet almak için devletle temasa geçmemiş bireyler yer almamaktadır.

Bakanlığımızca evde bakım yardımı ödemeleri, 2828 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesindeki "bakıma ihtiyacı olan engellilerin evde bakımına destek için (10.000) gösterge rakamı ile memur aylık katsayısının çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar aylık sosyal yardım yapılır." hükmü doğrultusunda yapılmaktadır.

Ayrıca 1.7.1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun kapsamında;

•18 yaşından büyük %40 ve üzerinde engelli olan veya özel gereksinim düzeyi en az hafif düzeyde olan 18 yaşından küçük yakını olan,

•Uzun vadeli sigorta kollarına tabi olacak şekilde çalışmayan,

•Sosyal güvenlik kurumlarından bir gelir veya aylık hakkından yararlanmayan,

•Nafaka bağlanmamış veya nafaka bağlanması mümkün olmayan,

•Hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık geliri, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden (2022 yılı için 1.417,80 TL) az olan Türk vatandaşlarına engelli aylığı bağlanmaktadır.

01.01.2022-30.06.2022 dönemi 2022 sayılı Kanun kapsamındaki engelli aylıklarına ilişkin tutarlar:

•%40-%69 arası Engelli Aylığı 865,76 TL,

•%70 ve üzeri Engelli Aylığı 1.298,63 TL,

•Engelli Yakını Aylığı 865,76 TL'dir.

2021 yılında engelli vatandaşlar için sunulan yardım programlarına ilişkin bilgiler şu şekildedir:

•%40-%69 arası Engelli Aylığı alan kişi sayısı 351.998,

•%70 ve üzeri Engelli Aylığı alan kişi sayısı 279.757,

•Engelli Yakını Aylığı için kişi sayısı 98.116'dır.

İŞKUR 2021 yılı Kasım ayı verilerine göre kamu işyerlerinde çalışan engelli sayısı 20.615, özel sektör işyerlerinde çalışan engelli sayısı 105.963'dür.

2021 yılsonu verilerine göre kamuda dolu memur kadrosunun %3 oranında olan engelli memur kadro sayısı 63.087'dir. Kamuda açık engelli kontenjanı 6.893'tür. EKPSS ve Kura sonuçlarına göre, kamu kurum ve kuruluşları tarafından bildirilen 2.927 kadronun kamu kurumlarına yerleştirilmesi işlemi 2022 yılı Şubat ayında gerçekleştirilecektir. Böylece, kamuda çalışan toplam engelli memur sayısı 66.014'e ulaşacaktır.

Kamudaki engelli işçi kontenjanı 4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesi uyarınca %4, engelli memur kontenjanı 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 53 üncü maddesi uyarınca % 3 olarak uygulanmaktadır.

Ruhsal Engelli Bireyler İçin Sosyal İçerme Projesi, IPA II kapsamında Dünya Sağlık Örgütü'nün koordinatörlüğünde Bakanlığımız ve Sağlık Bakanlığı ile birlikte yürütülmektedir.

Projenin amacı; ruhsal engelli bireyler için sosyal içirme sağlamaya yönelik çalışmalara katkıda bulunmaktır. Temmuz 2018’de imzalanan sözleşme ile uygulanmaya başlanan proje, Kovid-19 salgını nedeniyle Eylül 2022 tarihine kadar uzatma onayı almıştır. Proje kapsamında;

- Engelli bakım merkezleri (özel- resmi) ve ruh sağlığı hastanelerinden toplam 20 kuruluşa DSÖ ulusal ve uluslararası uzmanları ile değerlendirme ziyaretleri yapılmış ve sonuçlar raporlanmıştır.
- Engelli Bakım Merkezleri ve Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanelerinde kısıtlama ve zorlayıcı uygulamaların azaltılmasına yönelik Bakanlığımız ve Sağlık Bakanlığından psikiyatrist, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci, psikolog, hemşireden oluşan 21 kişilik bir ekibe eğitici eğitimi verilmiştir.
- Toplum temelli bakım hizmetlerine pilot uygulama olması amacıyla Dışkapı Toplum Ruh Sağlığı Merkezinde Bakanlığımıza bağlı Gündüz Yaşam Merkezi açılmasına yönelik işbirliği protokolü imzalanmıştır. Merkezin açılışına ilişkin çalışmalar sürdürülmektedir.
- BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme kapsamında; Bakanlığımızın engelli bireylere yönelik mevzuatı çalıştayda değerlendirilmiştir. Çalıştay raporundan, evde bakım ve özel bakım merkezleri yönetmeliklerinin revize edilmesi sürecinde yararlanılmıştır.
- Yatılı ve Gündüz hizmet veren engelli bakım merkezlerinde kullanılmak üzere “Birey merkezli planlama uygulama rehberi” hazırlanmıştır. Birey merkezli plan hazırlamanın amacı; Bireyi, sağlık, güvenlik, kişisel özellikler ve yaşamına ilişkin konular çerçevesinde detaylı bir şekilde analiz ederek kişiye özel planla yaşam doyumu, kendini gerçekleştirme, yeteneklerini fark etme ve yetenekleri doğrultusunda yaşam becerileri kazandırma ile birlikte üretken, mutlu ve sağlıklı bir birey olma yolunda hayatında ilerleme kaydetmesine yardımcı olmaktır. Birey Merkezli Planlama Rehberi konusunda kuruluşlarda çalışan idareci ve mesleki personele hizmet içi eğitim verilmektedir. Ayrıca uzaktan eğitim modülü hazırlıkları devam etmektedir.
- Engelli bakım merkezinde çalışan personele yönelik eğitim ihtiyacın belirlenmesi amacıyla idareci, meslek elemanı ve bakım elemanlarına anket yapılmıştır. Anket sonuçları çalıştay ile tartışılmış ve sekiz başlıkta eğitim modüllerinin oluşturulması önerilmiştir. Modüllerin konuları; Engelli Bireylerin Hakları, Engel Grupları ve Özellikleri (Zihinsel ve Ruhsal Engel Grupları), Hizmet Kullanıcıların Öz Bakım Becerilerine Destek, Hizmet Kullanıcıların Serbest Zaman Aktivitelerine Destek, Hizmet Kullanıcıların İletişim ve Sosyal Becerilerine Destek, Zihinsel ve Ruhsal Engelli Bireylerde Cinsel Sağlık, Zorlayıcı Davranış Yönetimi, Tükenmişlik ve Stres Yönetimidir.

2005 yılında yürürlüğe giren Engelliler Hakkında Kanunda kamu kullanımına açık binaların; kaldırım, yaya geçidi, park gibi açık alanların, toplu taşıma araçları ile bilgi ve iletişim sistemlerinin erişilebilir olmasını zorunlu hale getirilmiştir. Uygulamaların kullanılabilir şekilde yapılmasını sağlamak için ulusal standartlar belirlenmiştir. Bugün, bina, açık alan, toplu taşıma sistemleri, hissedilebilir yüzey, asansörler, zemin kayganlığının ölçülmesi gibi ilgili her konuda erişilebilirlik standartları tamamlanmış durumdadır.

2013 yılında Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Sistemi kurulmuştur.

Denetimler başlatılarak belediyelerin ve kurumların harekete geçmeleri sağlanmıştır. Denetleme çalışmaları valilikler bünyesinde kurulan ve kamu kurumu görevlilerinin yanında engelli STK temsilcilerinin de bulunduğu komisyonlarca yürütülmektedir. Bugüne kadar 44.580 denetim gerçekleştirilmiştir.

2013 yılında Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları denetleme komisyonlarının kullanımı için hazırlanmıştır. 11 farklı formda 1.828 soru ve 3 ek tablo yer almakta ve bu formlar mevcut durum tespitindeki en önemli yol gösterici olarak tüm kurumlarca ve ilgili taraflarca kullanılmaktadır.

Denetim sonucu standartlara uygun olduğu tespit edilen bina, açık alan ve toplu taşıma araçlarına Erişilebilirlik Belgesi verilmektedir. Bu kapsamda 1.923 Erişilebilirlik Belgesi düzenlenmiştir.

2012-2016 yılları arasında yürütülen “Erişilebilirlik Destek Projeleri” ile okul, hükümet konağı, hastane, hizmet binaları, kaldırım, durak, kavşak, park ve oyun alanlarında pilot uygulamalar yapılmıştır. Bütçe ve teknik bilgi desteği ile gerçekleştirilen uygulamalarla yerel yönetimler düzeyinde erişilebilirlik yaygınlaştırılmıştır.

2011 yılından bu yana kamu kurumları, üniversiteler ve yerel yönetimlerde görevli yöneticiler ile mimar ve mühendislere yönelik gerçekleştirilen erişilebilirlik eğitimlerine 15.752 kişi katılmıştır. Eğitim çalışmaları yoğun bir şekilde sürdürülmektedir. Eğitimlerde verilen teknik bilgi desteği ile bina, açık alan gibi iç ve dış mekanlarda erişilebilirlik standartlarının uygun şekilde uygulanması için rehberlik yapılmaktadır.

2017 ve 2019 yıllarında İmar Mevzuatında tasarımcılar, ruhsat veren belediyeler ve yapı denetimini yürüten kuruluşlarca erişilebilirlik standartlarının uygulanması için uyulması gereken kuralları içeren önemli düzenlemeler yapılmıştır.

Bakanlık olarak yürütülen erişilebilirlik alanında uygulamalara hız verilmesi, bu alanda fiziksel, dijital ve zihinsel dönüşümün sağlanması ve erişilebilirlik kültürünün oluşturulması için Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından “2020 Erişilebilirlik Yılı” ilan edilmiştir. Bakanlık olarak 2020 Erişilebilirlik Yılında alana katkı sağlayacak çalışmalar hızlandırılmıştır.

Bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması kapsamında mimar ve mühendislerin tasarımın ilk aşamasından son aşamasına kadar başvurabileceği, açıklayıcı metinlerin yanı sıra mimari çizimlerin üç boyutlu görseller ile desteklendiği, aynı zamanda akademisyenler için kaynak niteliğindeki Erişilebilirlik Kılavuzu yayınlanmıştır. Söz konusu Kılavuz kapsamında erişilebilirliği açıklamak için 136 plan, 73 perspektif ile 108 kesit ve görünüş hazırlanmıştır.

Yine teknik alan mensuplarının faydalanması amacıyla Erişilebilirlik Kılavuzu baz alınarak kurgulanan, adım adım yapılması gerekenleri görsel olarak açıklayan ve erişilebilir mekânların simülasyonu niteliğindeki “Erişilebilirlik Animasyonu” hazırlanmıştır.

Binaların erişilebilir hale getirilmesi için öz değerlendirme yapma imkânı sağlayan Erişilebilirlik Değerlendirme Modülü (ERDEM) hayata geçirilmiştir. Bakanlık internet sayfası üzerinden isteyen herkesin kolayca bir binanın erişilebilir hale getirilmesi için yapılması gerekenleri rapor olarak temin etmesini sağlanmıştır. Bu çalışma ile erişilebilirlik standartlarına uygun olmayan binaların tespiti sağlanarak binaların standartlara uygun hale getirilmesi için yapılacak çalışmalara yön verilmiştir.

2021 yılında “Erişilebilirlik Atölyeleri” konseptiyle farkındalık oluşturmak, bilgi ve bilinç düzeyini artırmaya yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Atölyelerin bir ayağında “Kaldırımlar” çalışması belediyelerle yürütülmüştür ve yılsonuna kadar 32 atölye tamamlanacaktır. Bu kapsamda atölyelere bugüne kadar belediyelerin kaldırım yapım ve onarım işlerinde çalışan yaklaşık 1.000 yönetici, mimar, mühendis ve tekniker katılım sağlamıştır. Önümüzdeki yıl atölyelere “Yaya Geçitleri” ve “Duraklar” konularıyla devam edilecektir. Atölyelerde verilen eğitimlerle alanda çalışan mimar, mühendis, teknikerlere teknik bilgi desteği sağlanarak yapılan işlerde erişilebilirlik standartlarına uygunluğun sağlanması hedeflenmektedir.